

Opinnäytetyö (AMK)

Hoitotyön koulutusohjelma

Kätilötyön suuntautumisvaihtoehto

2013

Hopiavuori Nina, Louhi Laura & Vasiljev Anna

KÄTILÖIDEN KOKEMUKSIA OHJAUSVALMIUKSISTAAN OPISKELIJAN EETTISEN OSAAMISEN TUKEMISESSA

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Nina Hopiavuori, Laura Louhi & Anna Vasiljev

KÄTILÖIDEN KOKEMUKSIA OHJAUSVALMIUKSISTAAN OPISKELIJAN EETTISEN OSAAMISEN TUKEMISESSA

Tämä opinnäytetyö on osa Increasing Ethical Competence in Midwifery Education and Practice – projektia (INEC), jonka tavoitteena on lisätä eettistä osaamista kätilötyön koulutuksessa ja harjoitteluissa, sekä kehittää täydennyskoulutusta opiskelijaohjaajille. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia kätilöiden kokemuksia ohjausvalmiuksistaan opiskelijan eettisen osaamisen tukemisessa. Tavoitteena oli saada realistinen käsitys kätilöiden tämänhetkisestä valmiudesta tukea opiskelijan eettisen osaamisen kasvua ja lisäksi selvittää lisäkoulutuksen tarvetta.

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen tutkimus ja aineisto kerättiin teemahaastattelulla, joka toteutettiin kahtena ryhmähaastatteluna. Tutkimukseen osallistui seitsemän kätilöä. Aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä.

Keskeiseksi tutkimustulokseksi nousi, että kätilöt kokevat opiskelijaohjausvalmiutensa eettisen osaamisen tukemisessa olevan hyvällä tasolla. Kätilöillä on monia keinoja tukea opiskelijoiden eettisen osaamisen kasvua, mutta usein ohjauksessa huomio kiinnittyy enemmän kädentaitojen opettamiseen. Haasteeksi koetaan myös lyhyet harjoittelujaksot, kiire, sekä opiskelijan arvioinnin vaikeus selkeiden ohjeiden puuttuessa. Ohjausvalmiuksien kehittämiseksi kätilöt kaipaavat lähinnä opiskelijoiden tarpeista lähtevää lisäkoulutusta.

Kätilötyössä kohdataan nykyään entistä haastavampia eettisiä ristiriitatilanteita. Olisikin tärkeää ymmärtää, ettei etiikan osaamisessa voi olla koskaan valmis. Tämän takia oman toiminnan arviointi sekä jatkuva kehittäminen ja halu oppia uutta ovat merkittäviä tekijöitä eettisen osaamisen kasvussa.

ASIASANAT: etiikka, eettinen osaaminen, kätilö, opiskelijaohjaus, kokemus, INEC

Nina Hopiavuori, Laura Louhi & Anna Vasiljev

MIDWIVES' EXPERIENCES OF THEIR MENTORING SKILLS IN SUPPORTING STUDENT MIDWIVES ETHICAL COMPETENCE

This thesis is part of Increasing Ethical Competence in Midwifery Education and Practice – project. The aim of the project is to increase ethical competence in midwifery education and in practical training and also to develop updating education for mentors. The intention of this thesis was to study midwives' experiences of their mentoring skills in supporting student midwives ethical competence. The aim was to get a realistic view of midwives' current skills in supporting the growth of student midwives ethical competence and to find out the need of updating education.

This thesis is a qualitative study and the data was collected by using theme interviews which were carried out in two group interviews. Seven midwives participated in this study. The data was analyzed by using inductive content analysis.

The main research result is that midwives experience their mentoring skills in supporting student midwives ethical competence to be in a good state. Midwives have many ways to support the growth of student midwives ethical competence but often the attention in mentoring is focused more on teaching manual skills. Short practical training periods, lack of time and difficulties in assessing the student because of the deficiency of explicit instructions are also experienced as challenges. To develop mentoring skills midwives miss mainly updating education which would be based on the needs of the students.

Nowadays midwives encounter more and more complex ethical dilemmas. It is important to understand that the growth of ethical competence will never end. For this reason the assessing of one's own behavior and working methods, continuous self developing and a desire to learn new things are significant factors in the growth of ethical competence.

KEYWORDS: ethics, ethical competence, midwife, mentoring, experience, INEC

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 OPISKELIJAN EETTISEN OSAAMISEN KEHITTYMINEN OHJATUSSA HARJOITTELUSSA	7
2.1 Hoitotyön etiikka	7
2.2 Eettinen osaaminen kätilötyössä	7
2.3 Ohjaussuhde ohjatussa harjoittelussa	8
2.4 Opiskelijan eettisen osaamisen kasvu	9
3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT	11
4 OPINNÄYTETYÖN EMPIIRINEN TOTEUTUS	12
4.1 Tiedonhakuprosessi	12
4.2 Tutkimussuunnitelma, toimeksiantosopimus ja tutkimuslupa	12
4.3 Tutkimusmenetelmä ja aineistonkeruu	13
4.4 Aineiston käsittely, analysointi sekä tutkimustulosten raportointi	15
5 TUTKIMUSTULOKSET	16
5.1 Eettinen osaaminen ja opiskelijaohjausvalmius kätilöiden määrittelemänä	16
5.2 Kätilöiden vahvuuksia opiskelijoiden eettisen osaamisen tukemisessa	17
5.3 Kätilöiden kohtaamia haasteita opiskelijoiden eettisen osaamisen tukemisessa	20
5.4 Kätilöiden työvälineet ja vaikutusmahdollisuudet opiskelijan eettisen osaamisen tukemisessa	22
6 OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS	25
7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	28
LÄHTEET	33

LIITTEET

- Liite 1. Hakupolku.
- Liite 2. Saatekirje.
- Liite 3. Suostumuslomake.

Liite 4. Teemahaastattelurunko.

Liite 5. Analyysitaulukko

Liite 6. Esimerkki alaluokan ”Opiskelijan eettisen osaamisen tukemisen keinot” muodostumisesta.

KUVIOT

Kuvio 1. Voimavarat opiskelijaohjauksessa.

17

Kuvio 2. Opiskelijaohjauksen haasteet.

20

Kuvio 3. Kehittyvä työympäristö.

23

1 JOHDANTO

Etiikka on aina läsnä terveydenhuollossa ja kätilötyössä. Se tulisi huomioida kaikissa hoitotyön tilanteissa ja sen kehittämiseen tulisi panostaa. Kätilötyö koskettaa isoa osaa suomalaisesta väestöstä ja sen takia eettisesti korkeatasoisen kätilötyön toteutumiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. (Leino-Kilpi 2009a, 199.) Hoitohenkilökunta kohtaa yhä useammin työssään eettisesti haastavia tilanteita. Tämän pohjalta on noussut tarve tutkia ja kehittää kätilöiden valmiuksia toimia eettisesti omassa työssään. Tämä tulisi huomioida jo kätilöiden koulutuksessa ja käytännön harjoittelujen opiskelijaohjauksessa.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia yliopistollisen sairaalan kätilöiden kokemuksia opiskelijaohjausvalmiuksistaan eettisen osaamisen tukemisessa. Opinnäytetyö toteutettiin osana kolmivuotista Increasing Ethical Competence in Midwifery Education and Practice – projektia (INEC). Projektin tavoitteena on löytää keinoja, joiden avulla voitaisiin lisätä eettistä osaamista kätilötyön koulutuksessa ja harjoitteluissa, sekä kehittää eettisen osaamisen täydennyskoulutusta ja opiskelijaohjaustaitoja ammatissa toimiville kätilöille. INEC on syksyllä 2012 alkunsa saanut kansainvälinen yhteistyöprojekti, johon osallistuvat kolme korkeakoulua ja sairaalaa Suomesta, Virosta ja Sveitsistä. Projektiin liittyvien opinnäytetöiden avulla tehdään alkukartoituksia tämän hetkisestä eettisen osaamisen tasosta opiskelijaohjauksessa suomalaisessa yhteistyösairaalassa. (Increasing Ethical Competence in Midwifery Education and Practice/INEC 2013.)

Eettisen osaamisen tukemista opiskelijoiden ohjatuissa harjoitteluissa on tutkittu vähän ja tämän vuoksi oli tärkeää selvittää, minkälaisia kokemuksia kätilöillä on opiskelijaohjausvalmiuksistaan eettisen osaamisen tukemisessa. Opinnäytetyön tavoitteena olikin saada realistinen käsitys yliopistollisen sairaalan kätilöiden tämänhetkisistä ohjausvalmiuksista opiskelijan eettisen osaamisen kasvun tukemisessa, sekä selvittää lisäkoulutuksen tarvetta. Tutkimuksen pohjalta saatua tietoa tullaan käyttämään opiskelijaohjausvalmiuksien kehittämisessä.

2 OPISKELIJAN EETTISEN OSAAMISEN KEHITTYMINEN OHJATUSSA HARJOITTELUSSA

2.1 Hoitotyön etiikka

Etiikka on yksi filosofian osa-alue, millä pyritään selvittämään, mitä moraalilla on ja miten moraalisia ongelmia voidaan ratkaista. Moraalilla tarkoitetaan sitä, millaisia tekoja erilaisissa tilanteissa kuuluu tai pitää tehdä, mitkä ovat ihmisten velvollisuudet ja oikeudet, sekä mitä on oikeudenmukaisuus. (Repo 2009, 36-37.) Hoitotyön etiikka on ala, joka tutkii hyvän ja pahan, sekä oikean ja väärän kysymyksiä osana ammatillista hoitotyötä (Leino-Kilpi 2009b, 23). Käytännöllä heisemmin sen voi myös ymmärtää hoitotyöntekijöiden käsityksenä hyvästä ja pahasta, sekä oikeasta ja väärästä. Hoitotyön etiikan toteutumisen kannalta on tärkeää, että hoitoalan ammattilainen osaa arvostaa yksilöiden erilaisia terveysnäkemyksiä ja hallitsee keinot tukea heidän ratkaisujaan terveyttä koskevissa päätöksissä. (Leino-Kilpi 2009b, 25.) Eettisesti hyväksyttävän hoitotyön periaatteita ovat ihmisarvon kunnioittaminen, hyvän tekeminen ja pahan välttäminen, oikeudenmukaisuus sekä perusteltavuus. Eettisellä osaamisella tarkoitetaan kykyä toimia hoitotyön eettisten periaatteiden mukaisesti ja moraalisesti oikein. (Välimäki 2009, 30.) Eettisiä ongelmia kohdatessaan hoitaja joutuu usein pohtimaan omia arvojaan ja moraalikäsitystään (Boyd ym. 1996, 12).

2.2 Eettinen osaaminen kätilötyössä

Kätilö on henkilö, joka on suorittanut 270 opintopisteen laajuisen kätilökoulutuksen ja saanut Valviralta laillistetun ammattihenkilön nimikkeen. Koulutuksen tulee täyttää EY-direktiivin (2005/36/ETY) sekä yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan ja kätilökoulutuksen klinisen osaamisen vaatimukset. (Suomen Kätilöliitto ry 2009; Valvira 2013; Opetusministeriö 2006, 83.) Kätilötyön eettiseen erityisosaamiseen kuuluu muun muassa naisen ja perheen hyvinvoinnin,

tasavertaisuuden ja oikeuksien edistäminen, sekä naisen itsemääräämisoikeuden tukeminen. Keskeistä kättilötyön etiikassa on myös se, että hoitosuhde koskettaa usein vähintään kahta ihmistä tai koko perhettä. (Leino-Kilpi 2009a, 198.) Eettiseen osaamiseen kuuluu lisäksi kyky kehittää ja ylläpitää omaa ammatillista osaamistaan (Opetusministeriö 2006, 79).

Etiikan teorioiden ja ratkaisumallien opetuksella kättilökoulutuksen aikana on tärkeä merkitys opiskelijan eettisen osaamisen ja empatian kasvun kannalta (McKenna ym. 2011, 80). Eettinen osaaminen ja vuorovaikutustaidot ovat myös osa ohjatun harjoittelun arviointi- ja hyväksymiskriteerejä (Ahonen ym. 2010). Kättilöiden kansainvälinen eettinen ohjeisto velvoittaa kättilöä osallistumaan kättilöopiskelijan ohjaukseen (Suomen Kättilöliitto 2004, 17).

2.3 Ohjaussuhde ohjatussa harjoittelussa

Ohjatulla harjoittelulla tarkoitetaan työpaikalla tapahtuvaa työssä oppimista, jonka tulisi olla vastavuoroista oppimista ohjaajan ja opiskelijan välillä. Sen tulee olla suunniteltu, toteutettu ja arvioitu yhteistyössä opiskelijan, lähiohjaajan ja harjoittelua ohjaavan opettajan kanssa. (Mykrä 2007, 6.) Opiskelijan ja ohjaajan välinen suhde on hyvin tärkeä opiskelijan oppimisen kannalta. Opiskelijaohjaaja toimii roolimallina opiskelijalle sekä positiivisessa että negatiivisessa mielessä. (Hughes & Fraser 2010, 477; Romppanen 2011, 231.) Hyvä ohjaussuhde tukee positiivista kehitystä ja on merkityksellisempi hyvälle harjoittelujaksolle kuin itse oppimisympäristö (Gilmour ym. 2013, 26). Ohjaussuhde vaikuttaa opiskelijan hoitotyöstä saamaan kuvaan sekä opiskelijan ammatilliseen kasvuun ja sillä on myös merkitystä siihen, miten opiskelija suhtautuu ammattiinsa (Andrews & Wallis 1999, 203; Wilkes 2006, 42, 44; Hopkins ym. 2011, 23).

Opiskelijoiden kokemusten mukaan hyvä opiskelijaohjaaja on ystävällinen, kärsivällinen, kannustava, helposti lähestyttävä ja huumorintajuinen. Lisäksi hyvä ohjaaja on kokenut ja hyvin valmistautunut ottamaan vastaan opiskelijan, kiinnittää huomiota opiskelijan oppimistarpeisiin, tarjoaa tukeaan opiskelijalle ja hänen toimintansa on eettisesti korkeatasoista. Kuitenkaan yhden ohjaajan ei uskota

olevan kykenevä omaamaan kaikkia yllämainittuja piirteitä. (Andrews & Wallis 1999, 204; Gray & Smith 2000, 1545-1546; Meretoja ym. 2006, 12; Wilkes 2006, 44-45; Huybrecht ym. 2010, 276.)

Hoitotyön opiskelijat kokevat säännöllisen palautteen saamisen merkityksellisenä omalle oppimiselleen ja ohjaajan halua antaa palautetta säännöllisesti pidetään tärkeänä (Hughes & Fraser 2010, 482). Myös ohjaajat kokevat säännöllisen palautteen antamisen tärkeänä. Ajanpuute ja työmäärä kuitenkin vähentävät mahdollisuuksia säännöllisen palautteen antamiseen. (Huybrecht ym. 2010, 276.)

Useimmat opiskelijaohjaajat arvioivat omat ohjaustaitonsa hyviksi ja riittäviksi (Kukkola 2008, 59; Jääskeläinen 2009, 42, 57). Yleisesti ottaen ohjaajat haluavat tarjota opiskelijoilleen hyvän oppimiskokemuksen, mutta resurssien rajallisuus huolestuttaa ohjaajia. Ohjaajat ovat aidosti huolissaan opiskelijoidensa oppimisesta ja kaipaavat tukea omilta työnantajiltaan sekä työtovereiltaan siihen, miten yhdistää opiskelijaohjaus ja omien työtehtävien toteuttaminen. Ajanpuutteellisuus ja huono valmistautuminen opiskelijaohjaukseen koettiin isoiksi ongelmiksi. Lisäksi ohjaajat kaipaavat tukea opiskelijan oppimistarpeiden tunnistamiseksi, sekä lisää tietoa loppuarvioinnin tarkoituksesta, tavoitteista ja toteuttamisesta. Myös opiskelijat kokivat ajan rajallisuuden vaikuttavan kielteisesti ohjaussuhteeseen. (Wilkes 2006, 42, 45-47; Kukkola 2008, 59; Sipponen 2009, 58; Epstein & Carlin 2012, 899.)

2.4 Opiskelijan eettisen osaamisen kasvu

Opiskelijoiden päättelykyky eettisissä ongelmatilanteissa kasvaa opintojen edistymisen myötä. Ohjatuissa harjoitteluissa kohdatut eettiset ongelmat antavat opiskelijoille laajemman näkökulman eettiseen ongelmanratkaisuun. (Auvinen ym. 2004, 541.) Myös herkkyys eettisten ongelmien havaitsemiseen laajenee ja syvenee sekä tarkentuu opintojen edetessä (Brunou 2009, 74).

Opiskelijan eettinen osaaminen ohjatuissa harjoitteluissa näkyy esimerkiksi hänen toiminnassaan sekä puheissaan hoitotilanteiden jälkeen (Leppänen 2011,

168). Ohjaajien tulee pyytää opiskelijoita perustelemaan toimintaansa, jotta he voivat varmistua opiskelijoiden oppimisesta ja taidoista (Jääskeläinen 2009, 15-16). Eettiset ongelmat nousevat usein hoitotyön käytännöistä ja paras aika tukea eettisen osaamisen kasvua on eettisiä kysymyksiä herättävän tilanteen yhteydessä (ETENE 2013, 54).

Ohjatuissa harjoitteluissa opiskelijat oppivat eettistä toimintaa erilaisissa hoitotilanteissa joko tekemällä itse, yhdessä ohjaajan kanssa tai havainnoimalla ohjaajan toimintaa (Romppanen 2011, 175). Ohjaajan tulee kuunnella opiskelijaa ja käydä läpi vastaan tulleita oppimistilanteita yhdessä opiskelijan kanssa (Sipponen 2009, 42). Opiskelijaa tulee kannustaa tekemään havaintoja ja etsimään ratkaisuja kohtaamiinsa hoitotyön eettisiin ristiriitatilanteisiin. Myös ristiriitatilanteiden puheeksi otto ja asioiden reflektointi tukevat opiskelijan eettisen osaamisen kasvua. Opiskelijan tulee saada ohjatuissa harjoitteluissa vastuullisia tehtäviä, jolloin hän oppii itsenäistä päätöksentekoa. (Romppanen 2011, 230-232.)

3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää yliopistollisen sairaalan kätilöiden kokemuksia opiskelijaohjausvalmiuksistaan eettisen osaamisen tukemisessa. Pää tutkimusongelmana on:

- Millaisiksi yliopistollisen sairaalan kätilöt kokevat opiskelijaohjausvalmiutensa eettisen osaamisen tukemisessa?

Alatutkimusongelmia ovat:

- Mitä vahvuuksia kätilöt kokevat omaavansa kätilöopiskelijoiden eettisen osaamisen tukemisessa?
- Mitä haasteita kätilöt kohtaavat kätilöopiskelijoiden eettisen osaamisen tukemisessa?
- Mitä opiskelijaohjauksen työvälineitä ja vaikutusmahdollisuuksia osastot tarjoavat kätilöille opiskelijan eettisen osaamisen tukemiseen?

4 OPINNÄYTETYÖN EMPIIRINEN TOTEUTUS

4.1 Tiedonhakuprosessi

Tutkimusprosessi alkoi aihepiirin valitsemisesta, joka tässä opinnäytetyössä oli valmiiksi annettu. Tämän jälkeen tutustuttiin tutkimusaihetta käsittelevään kirjallisuuteen, joka ohjasi ja täsmensi lopullisen tutkimusongelman (Hirsjärvi ym. 2008, 65, 105). Alustava opinnäytetyön aiheeseen liittyvä kirjallisuuteen perehtyminen alkoi tammikuussa 2013. Kirjallisuutta ja tutkimuksia etsittiin eri tietokannoista, esimerkiksi Cinahl, Elsevier ScienceDirect, Ovid-tietokannat ja Medic, sekä eri hoitoalan lehdistä, esimerkiksi Nursing Standard, Nursing Ethics ja Nurse Education Today. Lisäksi kirjallisuutta haettiin Vaski- ja Aura-tietokannoista. Aiheesta löytyi jonkin verran kirjallisuutta myös käsihaulla. Tietoa haettiin suomeksi hakusanoilla etiikka, opiskelijaohjaus ja hoitotyö sekä englanniksi sanoilla mentorship, mentoring, nursing, student, ethics sekä näiden erilaisilla yhdistelmillä ja katkaisuilla. Hyödynsimme opinnäytetyössä sekä suomenkielisiä että englanninkielisiä lähteitä. Esimerkki hakupolusta on liitteessä 1 (Liite 1).

4.2 Tutkimussuunnitelma, toimeksiantosopimus ja tutkimuslupa

Tutkimussuunnitelmaa edeltävästi pidettiin opinnäytetyön aiheseminaari, jonka tarkoituksena oli täsmentää tutkimusongelman määrittelyä olemassa olevan tiedon avulla. Tämän jälkeen laajennettiin vielä tiedonhakua ja tehtiin tutkimussuunnitelma. Jokaisesta tutkimuksesta tulee tehdä tutkimussuunnitelma, joka jäsentää tutkimusprosessin osiin ja sisältää suppeammin kaikki tutkimusprosessin vaiheet (Paunonen & Vehviläinen-Julkunen 1998, 36-37). Toimeksiantosopimus allekirjoitettiin tutkimukseen osallistuneen yliopistollisen sairaalan klinikan ylihoitajan kanssa. Tutkimuslupa haettiin INEC-hankkeeseen liittyvien opinnäytetöiden yhteisellä tutkimuslupahakemuksella ja asianmukainen lupa saatiin yhteistyöorganisaatiolta toukokuun lopussa 2013.

4.3 Tutkimusmenetelmä ja aineistonkeruu

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen tutkimus. Tämä tutkimusmenetelmä soveltuu aiheeseen, josta on vain vähän aiempaa tutkimustietoa (Hirsjärvi ym. 2008, 200). Kvalitatiivista tutkimusta käytetään kuvaamaan elämäkokemuksia ja antamaan niille merkityksiä, eikä sillä pyritä todentamaan jo olemassa olevia väittämiä. Laadullisen tutkimuksen tulokset kuvaavat jotakin tiettyä ilmiötä tai tilannetta, eikä niitä voi yleistää samalla tavalla kuin kvantitatiivista tietoa. (Burns & Grove 2011, 73-74; Hirsjärvi ym. 2008, 157.)

Tutkimusluvan saannin jälkeen lähetettiin haastattelukutsu tutkimukseen osallistuneiden osastojen osastonhoitajille sähköpostitse elokuussa 2013. Haastattelukutsussa oli ilmoitettu etukäteen sovittu haastatteluajankohta. Sähköpostiin oli lisäksi liitetty saatekirje (Liite 2), jossa oli esitelty tarkemmin tutkimuksen tarkoitusta ja taustoja. Tiedonkeruuta ei haluttu toteuttaa kesälomien aikana, sillä haastatteluun toivottu osallistujajoukko oli tuolloin oletettavasti kesälomilla.

Aineistonkeruu toteutettiin ryhmähaastatteluilla, jotka pidettiin elokuun lopussa ja syyskuun alussa yliopistollisen sairaalan yhteyshenkilön osoittamassa paikassa. Ryhmähaastatteluna toteutettu haastattelu tukee ryhmän keskeistä vuorovaikutusta ja tekee mahdollisesti vieraasta aiheesta helpommin lähestyttävän ja helpottaa haastattelun kulkua, kun aihe on arka tai herättää ennakkoluuloja haastateltavissa. Ryhmähaastattelulla saadaan laajempi näkökulma aiheeseen, sillä ryhmä auttaa esimerkiksi muistinvaraisissa asioissa. (Hirsjärvi ym. 2008, 205-206; Kylmä & Juvakka 2007, 84.) Haastattelujen aluksi jokaiselta osallistujalta kerättiin kirjallinen suostumus haastatteluun osallistumisesta suostumuslomakkeella (Liite 3). Suostumuslomake on välttämätön osa tutkimuksen eettisyyttä ja sillä osoitetaan kunnioitusta tutkittavia kohtaan (Leino-Kilpi 2009c, 367). Alkuperäinen suunnitelma oli toteuttaa tiedonkeruu yhdellä ryhmähaastattelulla ja saada haastatteluun 6-12 kättilöä, jokaiselta osastolta yhdestä kahteen haastateltavaa. Ensimmäiseen haastatteluun saatiin kuitenkin vain viisi osallistujaa kahdelta eri osastolta, joten oli välttämätöntä pitää toinen ryhmähaastatte-

lu kattavampien tulosten saamiseksi. Toiseen haastatteluun osallistui kaksi kätilöä ensimmäisestä haastattelusta puuttuneilta osastoilta.

Opinnäytetyön aineisto kerättiin puolistrukturoidulla teemahaastattelulla. Se on haastattelun laji, jolla on etukäteen määritelty tarkoitus ja sen avulla saadaan selville haastateltavan ajatukset sekä aidot kokemukset keskustelun edetessä (Hirsjärvi ym. 2008, 199-207; Hirsjärvi & Hurme 2011, 35, 47-48). Eettisen osaamisen tukeminen opiskelijaohjauksessa on monitahoinen ja vähän tutkittu aihe ja tämän takia haastattelu toteutettiin teemahaastatteluna. Haastattelujen aluksi osallistujat numeroitiin vastauksien tunnistettavuuden takaamiseksi sekä anonymiteetin säilyttämiseksi, ja haastateltavilta kerättiin tutkimuksen kannalta merkitykselliset taustatiedot käsin laadittuun taulukkoon. Nämä tiedot kerättiin ilman nauhuria vapautuneemman ilmapiirin saavuttamiseksi. Lisäksi haastateltavia pyydettiin määrittelemään aiheen kannalta oleelliset termit ”eettinen osaaminen” ja ”opiskelijaohjausvalmius”, jolla varmistettiin käsitteiden yhteneväisyys haastatteluun osallistuvien kesken. Varsinaiset haastattelut tallennettiin ääninauhurilla. Kaksi opinnäytetyön tekijää toimivat haastattelijoina ja yksi teki kirjallisia muistiinpanoja äänitallenteen lisäksi.

Molemmat haastattelut etenivät teemahaastattelurungon (Liite 4) mukaisesti. Teemahaastattelurunko laadittiin aiheen kannalta merkittävästä näkökulmasta ja siten, että se vastasi tutkimuskysymyksiin (Paunonen & Vehviläinen-Julkunen, 1998, 217). Teemahaastattelurunko haluttiin pitää kuitenkin siltä osin väljänä, että se mahdollistaisi haastateltavien omien näkemysten esiintulon. Teemahaastattelurunko koostui kolmen alatutkimusongelman määrittelemien teemojen mukaisesti. Teemoja täydensivät apukysymykset, joilla pyrittiin konkretisoimaan tutkimuskysymyksiä. Haastattelijat pitivät huolen, että keskustelu pysyi aiheessa sekä kommentit ja puheenvuorot jakaantuivat tasaisesti haastateltavien kesken. (Hirsjärvi ym. 2008, 205-206; Hirsjärvi & Hurme, 2011, 61-63.)

Ensimmäisessä haastattelussa haastattelutilana toimi tutkittavan klinikan kirjasto. Haastattelussa tunnelma oli avoin ja rentoutunut. Haastattelu kesti noin tunnin. Toinen haastattelutilanne toteutettiin samoin periaattein kuin ensimmäinen, mutta ennen toista haastattelua osastonhoitajille lähetetyn saatekirjeen lisäksi

heille soitettiin ja varmistettiin kätilöiden osallistuminen haastatteluun. Haastattelutilana oli pieni työhuone, eikä istumapaikkoja riittänyt haastatteliijoille. Haastattelun kesto oli noin 40 minuuttia. Haastattelutilanteen tunnelma ei ollut yhtä avoin kuin ensimmäisessä haastattelussa. Yhteensä haastatteluihin osallistui seitsemän kätilöä neljältä eri osastolta.

4.4 Aineiston käsittely, analysointi sekä tutkimustulosten raportointi

Äänitetyt haastattelut litteroitiin sanatarkasti käsin syyskuun 2013 aikana. Vaikka haastatteluja oli kaksi, saatua aineistoa käsiteltiin yhtenäisenä kokonaisuutena. Tutkimuksen aineisto analysoitiin induktiivista sisältöanalyysia käyttäen, sillä tutkimusaiheeseemme liittyvää aikaisempaa tutkimustietoa oli vähän (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 135-137). Litteroidun tekstin käsittely aloitettiin poimimalla erilliselle paperille tutkimusongelmiin vastaavia alkuperäisiä ilmaisuja, jonka jälkeen nämä ilmaisut pelkistettiin. Tämän jälkeen pelkistetyt ilmaukset ryhmiteltiin alaluokkiin sisältöjen mukaan etsien samankaltaisuuksia ja erilaisuuksia. Alaluokkia käsitteellistettiin laajempiin yläluokkiin teemojen mukaisesti ja näin päästiin luvussa 5 esitettyihin tutkimustuloksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108-113.)

Opinnäytetyö valmistui marraskuussa 2013. Tutkimustulokset esiteltiin Turun ammattikorkeakoulussa opinnäytetyön raportointiseminaarissa ja valmis opinnäytetyö julkaistiin verkkokirjasto Theseuksessa ja toimitettiin yhteistyöorganisaatiolle. Kaikki haastatteluihin liittyvä materiaali tuhottiin asianmukaisesti.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Haastatteluihin osallistui yhteensä seitsemän kättilöä, jotka työskentelivät synnytysosastolla, synnytysvuodeosastolla, prenataaliosastolla ja naistentautien vuodeosastolla. Haastateltavilla oli eri määrä työkokemusta, mutta kaikki olivat osallistuneet opiskelijaohjaukseen. Noin puolet haastateltavista oli saanut lisäkoulutusta opiskelijaohjaukseen. Tässä luvussa esitetään ensin kättilöiden määritelmät käsitteistä: ”eettinen osaaminen” ja ”opiskelijaohjausvalmius”, jonka jälkeen tutkimustulokset esitetään alatukimusongelmittain. Tulosten havainnollistamiseksi on käytetty suoria lainauksia haastattelutilanteista.

5.1 Eettinen osaaminen ja opiskelijaohjausvalmius kättilöiden määrittelemänä

Haastateltavat määrittelivät eettisen osaamisen oikean ja väärän pohdintana sekä potilaan yksilöllisyyden ja oikeuksien huomioimisena kaikessa hoitotyön päätöksenteossa. Kättilöt kokivat eettisen osaamisen kulkevan mukana jokapäiväisissä valinnoissa ja hoitotyön perusteluissa eikä siihen aina kiinnitetä edes tietoisesti huomiota. Eettinen osaaminen koettiin myös kasvatuksen tuloksena, joka syvenee opintojen myötä. Osa haastateltavista koki, että eettinen osaaminen on vaikeasti miellettyä alue sekä kättilöille että opiskelijoille.

”...osaa itse arvioida ja ja sen potilaan kannalta ottaa just huomioon sitä ja miettii, mikä on oikein ja väärin siin hoidossa.” (Vastaja 6)

”...se on ihan kaikessa, mitä tehdää ja sanotaa ja ollaa ja ilmeillään...” (Vastaja 2)

”...se on jollain tavalla semmonen niinku sisäänrakennettu asia.” (Vastaja 4)

Haastateltavat kokivat opiskelijaohjausvalmiuden lähtökohdaksi riittävän työkokemuksen ja itsevarmuuden omaa ammattitaitoaan kohtaan. Tärkeäksi koettiin myös taito opettaa ja perustella omaa toimintaansa opiskelijalle. Ammatillisen osaamisen lisäksi sosiaaliset taidot koettiin tärkeänä. Opiskelijaohjausvalmiutta on myös kyky tunnistaa oman osaamisensa rajat opiskelijaohjaajana.

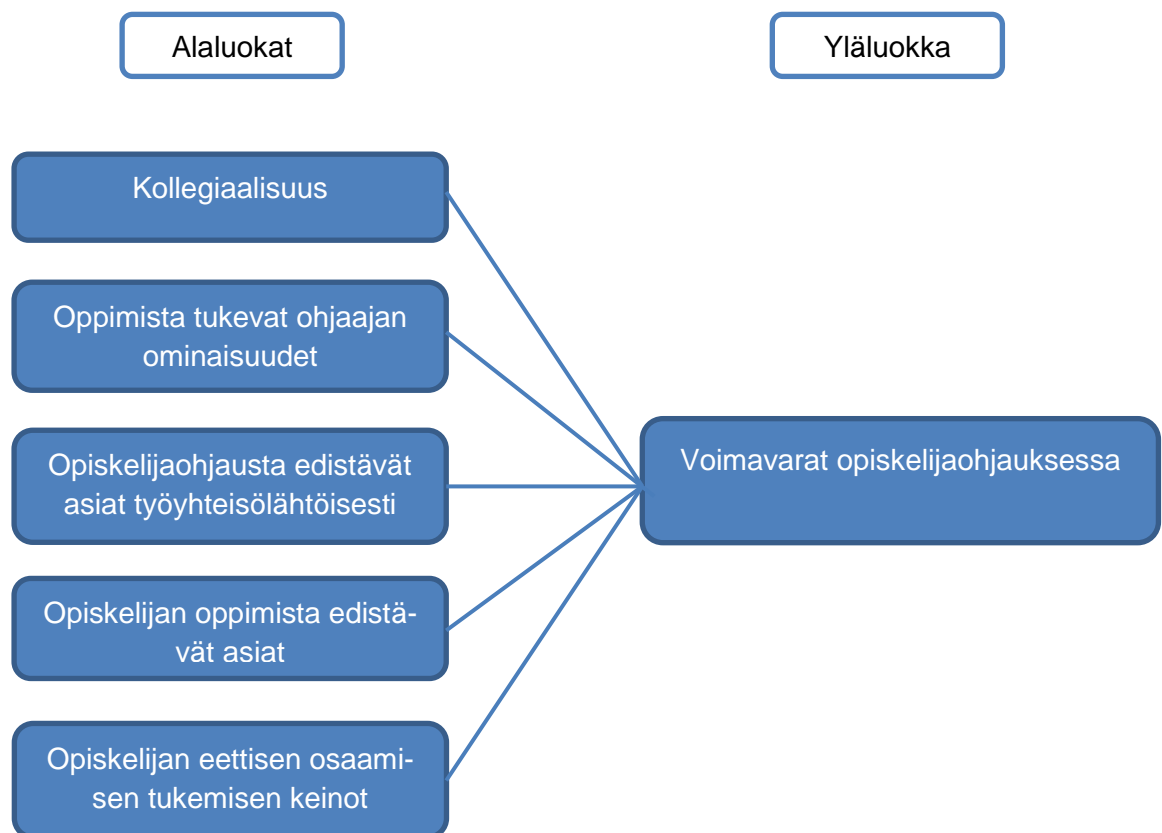
”...täytyy olla niinku tehny sitä työtä jonkin aikaa, et osaa itse sen työn, et osaa opettaa ja perustella opiskelijalle...” (Vastaaja 3)

”...tiedät, että et mitä asioita sä voit ohjata ja mitä sä et oo sitte vielä itte valmis ohjaamaan...” (Vastaaja 1)

”...valmiuksiin kuuluu myös niinku semmoset sosiaaliset taidot, et ei se oo vaa sitä ammatillist osaamist... miten asiat ilmaisee, ni se on yhtä tärkeätä.” (Vastaaja 2)

5.2 Kätilöiden vahvuuksia opiskelijoiden eettisen osaamisen tukemisessa

Aineiston analyysin jälkeen pelkistetyistä ilmauksista saatiin analyysin tuloksena yhteensä yhdeksän alaluokkaa. Viisi alaluokkaa nimettiin seuraavasti: ”kollegiaalisuus”, ”oppimista tukevat ohjaajan ominaisuudet”, ”opiskelijaohjausta edistävät asiat työyhteisölähtöisesti”, ”opiskelijan oppimista edistävät asiat” sekä ”opiskelijan eettisen osaamisen tukemisen keinot”. Näistä alaluokista muodostettiin edelleen yläluokka ”Voimavarat opiskelijaohjauksessa”. (Liite 5).

Kuvio 1. Voimavarat opiskelijaohjauksessa

Kätilöt kokevat kätilötyön eettisten ohjeiden ja normien olevan lähtökohta opiskelijoiden eettisen osaamisen tukemiseen. Haastattelussa ilmeni, että osastoilla on yhdessä sovittuja linjauksia opiskelijaohjauksesta, joiden koetaan tukevan myös opiskelijan eettisen osaamisen kehittymistä. Työyhteisön avoimuutta pidetään tärkeänä, sillä se mahdollistaa keskustelun ja helpottaa päätöksentekoa haastaviksi koetuissa tilanteissa. Taustatukea opiskelijaohjauksen haastaviin tilanteisiin kätilöt kokevat saavansa opiskelijakoordinaattorilta.

”... ensinnäkin meil on omat eettiset ohjeistukset ja normit, joihin me tuetaan...”
(Vastaaja 7)

”...semmosen peruspaketin kasaaminen ni tulee paljon siit...et käydään yhdes henkilökunta läpi...mitä asioi ja mis kohtaan oppimista kannattaa laittaa eri tilanteisiin...” (Vastaaja 4)

”...sen mä koen...vahvuutena kuitenkin, et se ilmapiiri on avoin.” (Vastaaja 4)

Kätilöt kokevat kollegiaalisuuden voimavaraksi eettistä pohdintaa herättävien potilastapausten kohdalla sekä työyhteisössään vahvuudeksi opiskelijoiden eettisen osaamisen tukemisessa. Kätilöt tekevät yhteistyötä toistensa kanssa myös opiskelijaohjauksessa ja keskustelua työntekijöiden välillä pidetään hyvänä työvälineenä tähän. Kätilöt kokevat, että heidän on helppo kysyä toistensa mielipiteitä opiskelijaohjaukseen liittyvissä asioissa, esimerkiksi tilanteissa, joissa ohjaaja kaipaa varmistusta omaan arvioonsa opiskelijasta. Ne kätilöt, joilla on vähemmän työkokemusta, kokevat vahvuudeksi myös mahdollisuuden kysyä neuvoa ja saada tukea kokeneemmilta kollegoilta.

”...aina sitä ei niinku luota pelkkään omaan arvioon...vaan menee itseensä ja ajattelee, et se on joku kemiajuttu, et miksei ne ajatukset [opiskelijan kanssa] kohtaa niinku ollenkaan...siit keskustellaan [kollegan kanssa], et minkälainen olo sul on tullu ja mitä sä ajattelet...” (Vastaaja 4)

Haastateltavat kokevat, että monet ohjaajan ominaisuudet vaikuttavat opiskelijaohjaukseen. Vahvuudeksi koetaan hyvä ammatillinen osaaminen ja itsevarmuus, sosiaaliset taidot, taito opettaa ja perustella toimintaansa opiskelijalle, sekä taito tunnistaa oman osaamisensa rajat. Toisaalta kätilöt kokevat edellä mainitut vahvuudet myös opiskelijaohjausvalmiuksiin kuuluviksi asioiksi. Kätilöt kokevat myös oman tyylin ohjata opiskelijaa sekä positiivisen asenteen opiskelijaa kohtaan vahvuudeksi. Lisäksi kyseenalaistamisen sallimista pidetään tärkeänä.

keänä ja toteutuessaan vahvuutena. Kätilöt pyrkivät tekemään työnsä keskityneesti ja haluavat olla mahdollisimman hyviä roolimalleja opiskelijoilleen.

”...ettei se kätilön pidä siitä pahastua jos tulee opiskelija ja kyseenalastaa jonku homman...” (Vastaaja 7)

”... [opiskelijaohjaajan vahvuuksia opiskelijan eettisen osaamisen tukemisessa] suhtautuminen omaan kehoon ja omaan olemukseen... ja sen oman persoonallisuuden, ku tuo siihen työhön...” (Vastaaja 5)

Opiskelijan eettisen osaamisen kasvun oppimiskeinoiksi nimettiin mallioppiminen ja oppiminen havainnoimalla. Opiskelijan omaa pohdintaa etiikasta pidetään myös oppimisen kannalta tärkeänä. Harjoittelujaksoilla eettisen osaamisen kasvua tukevat vaihtelevat potilasaineistot, sillä tällöin opiskelija joutuu pohtimaan monipuolisesti kätilötyön eettisiä kysymyksiä. Useimmiten ohjatuissa harjoitteluissa opiskelijoilla on useampi kuin yksi ohjaaja ja mahdollisuuksien mukaan ohjaajina toimii myös muiden ammattiryhmien edustajia, minkä kätilöt kokevat rikkautena. Haastateltavien mukaan mallioppiminen on ohjatuissa harjoitteluissa korostuneen voimakasta, minkä takia opiskelijan eettisen osaamisen kasvun kannalta on tärkeää saada monipuolisia työskentelymalleja, joita vertailemalla opiskelija voi muodostaa itselleen sopivan työskentelytavan.

”...meil on ainaki ihan hirveesti kaikennäkösiä hyviä ja surullisii...tilanteita, et sit ku pääsee osallistumaan niin siinähan sitä sit kehitty.” (Vastaaja 2)

”...[opiskelija on] välil sit toisenki kans, ettei omaa ohjaajaa ole...hän saa...ottaa kenties niit hyviä tapoja sieltä ja yhdistellä ja saa karsia itse...” (Vastaaja 5)

”...jos niinkun mun oppiin tulet, niin totta kai multa sä sen opin saat...jonkinnäkönen roolimalli sitä on väkisinkin...” (Vastaaja 4)

”...monennäkösiä potilait ja tapauksii ollu, mikä tietenki rikastuttaa sitä harjoitteluu...mut se nimenomaa rikastuttaa sitä eettistä osaamista myöskin.” (Vastaaja 6)

Kätilöillä on monia keinoja tukea opiskelijan eettisen osaamisen kasvua. Opiskelijat valmistellaan hoitotilanteisiin kiinnittämällä huomiota myös etiikan näkökulmaan. Potilastilanteita ja niissä esille tulleita eettisiä kysymyksiä pohditaan opiskelijan kanssa vielä jälkeenkäin päin. Lisäksi opiskelijat otetaan mukaan hoitohenkilökunnan välisiin keskustelutilanteisiin, joissa yhdessä käydään läpi eettisesti haastavia tilanteita. Kätilöt kannustavat ja rohkaisevat opiskelijaa ky-

seenalaistamaan toimintatapoja ja pyytämään perusteluja toiminnalleen. Opiskelijoita kannustetaan tuomaan esille omaa eettistä pohdintaansa ja heitä myös haastetaan siihen. Kätilöiden mukaan ohjaajan on aina oltava opiskelijan tukena, mutta hänen on myös kyettävä antamaan tilaa opiskelijan omalle ajattelulle. Osastoilla on käytettävissä perehdytyskansio, jota tarvittaessa käytetään opiskelijaohjauksen tukena.

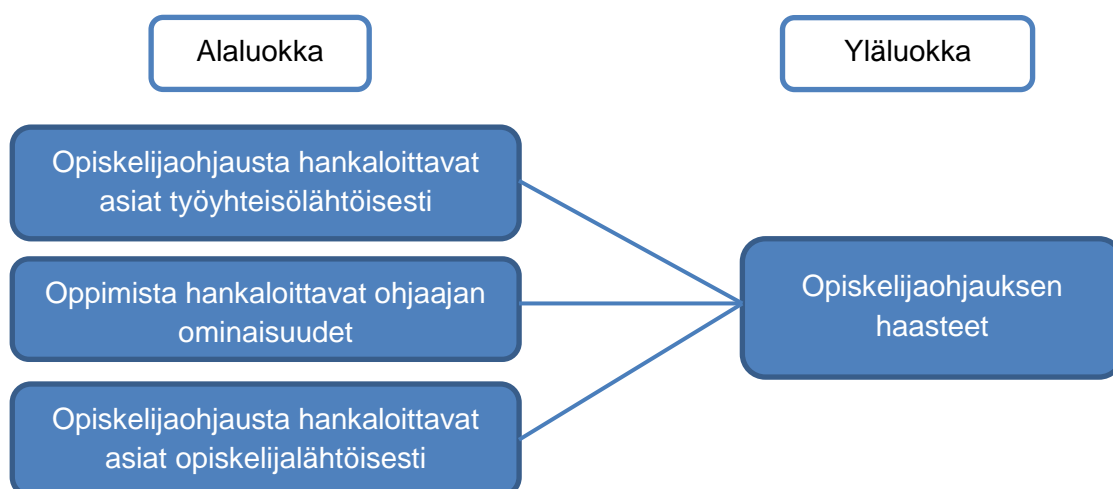
”...hankalampii keissei ku käydään läpi... keskustellaan niinku jollain työryhmällä esimerkiksi ni opiskelijat on niinku mukana siin ni tavallaan sitä kauttaki niinku opiskelija saa sen käsityksen...et miten, mil taval näit hankalampii asioit niinku käsitellään ja miten ne päätökset muotoutuu sielt.” (Vastaja 4)

”...haastetaan sitä opiskelijaa sillai ystävällisesti...kysymäl ihan, et mitä sä tekit... tai miten tää pitäis sun mielestä hoitaa...” (Vastaja 4)

”...tietynlainen semmonen kannustaminen, kannustava ja tukeva... et sit opiskelija just itteki hoksais ehkä jotain juttuja...se kuuluu ehkä siihen tilan antamiseen...” (Vastaja 6)

5.3 Kätilöiden kohtaamia haasteita opiskelijoiden eettisen osaamisen tukemisessa

Toiseksi yläluokaksi muodostettiin analyysissä ”Opiskelijaohjauksen haasteet”. Tämä yläluokka muodostettiin kolmesta alaluokasta, jotka ovat ”opiskelijaohjausta hankaloittavat asiat työyhteisölähtöisesti”, ”oppimista hankaloittavat ohjaajan ominaisuudet” sekä ”opiskelijaohjausta hankaloittavat asiat opiskelijalähtöisesti” (Liite 5).

Kuvio 2. Opiskelijaohjauksen haasteet.

Opiskelijaohjauksen haasteena ovat suuret opiskelijamäärät ja lyhyet harjoittelujaksot, jolloin oppimisen koetaan jäävän pintapuoliseksi. Kätilöt myöntävät keskittyvänsä enemmän kädentaitojen opettamiseen, ja eettisen osaamisen tukemisen jäävän vähemmälle. Haasteeksi koetaan myös opiskelijan riittävä huomiointi kiireen keskellä. Ongelmia aiheuttavat lisäksi tilanteet, joissa opiskelijoiden ja ohjaajien asenteet ja arvot eivät kohtaa lainkaan. Kätilöt kokevat opiskelijan osaamisen arvioinnin ja ohjatun harjoittelun tavoitteiden asettamisen haastavana, sillä heiltä puuttuu selkeät ohjeistukset näiden tekemiseen. Haastattelussa mallioppiminen nousi esille vahvuuksien lisäksi myös haasteena, sillä kaikki toiminta osastoilla ei välttämättä ole aina eettisesti korkeatasoista.

”Varsinkin jos opiskelijoita on monta osastolla...et aina saa enemmän [hyötyä ohjauksesta harjoittelusta] mitä vähemmän [opiskelijoita osastolla] pääsee kerralla olemaan...” (Vastaaja 3)

”...se saattaa mennä vähän siihen...käytännön...asioitten tekemisen ohjaamiseen ehkä helposti enemmän...” (Vastaaja 6)

”...on kiire, se ei välillä tunnu, et päivät on sellasii, et vaan tehdään, et saadaan...tiettyt asiat hoidettua...sellaselle pohdinalle tai niin, sen mitä päätöksiä tehdään, niin sille ei jää tarpeeksi aikaa...” (Vastaaja 6)

”...musta tuntuu, et suuri osa...kokee jonkunlaista semmosta tietämättömyyttä...tavoitteitten asettaminen tai arviointi on aika semmonen...et mitä työntekijät haluisi niinku tästä ohjauksesta [tietää lisää]...” (Vastaaja 5)

”...[opiskelijat] tekevät havaintoja siellä ja siellä ei tietenkään kaikki ole ihan korkeatasoista aina...” (Vastaaja 7)

Tutkimustuloksista ilmenee, että opiskelijaohjauksen haasteeksi voi nousta kätilön vaikeus asettaa opiskelijaohjaajan rooliin. Työn ohella on jatkuvasti huomioitava myös opiskelijaohjaus ja opiskelijan tarpeet. Ohjaajan lyhyt työkokemus saattaa korostaa tätä haastetta, sillä ohjaaja joutuu tällöin keskittymään vielä itsekin enemmän käytännön töiden toteuttamiseen. Myös inhimilliset tekijät, kuten väsymys ja huonot päivät, vaikuttavat negatiivisesti opiskelijaohjaukseen. Kätilöt kokevat omien opiskelijaohjausvahvuksiensa arvioinnin vaikeaksi ja tämän vuoksi kaipaavat opiskelijoilta palautetta omasta toiminnastaan. Haastavaksi koetaan myös tilanteet, joissa ohjaajan täytyy ottaa negatiivisia asioita esille opiskelijan kanssa, erityisesti niiden liittyessä opiskelijan persoonaan tai asenteisiin.

"Se on eri rooli olla ohjaajan roolissa sen oman työnsä lisäksi. Se täytyy siinä ottaa huomioon sillä tavalla...et siin on todellaki haastetta muistaa...sen opiskelijan siellä..." (Vastaja 7)

"...tietysti aina joskus ihminen on vähä väsyneempi tai jos on kova kiire tai muuta..." (Vastaja 5)

"...ei millää voi toisella sanoa, et tässä nyt sun on asenne ja ajatukset niin metästä, et ei tästä tuu yhtää mitää, et joskus se on haastavaa..." (Vastaja 4)

Opiskelijoiden erilaiset persoonat ja erilaisten tarpeiden huomiointi opiskelijaohjauksessa koetaan haastavana. Osalla opiskelijoista saattaa olla heikot eettisen osaamisen valmiudet, jolloin eettisen osaamisen tukeminen on kättilöiden mukaan haastavampaa. Opiskelijan huono asenne oppimista kohtaan koetaan ohjaussuhdetta hankaloittavana tekijänä. Toisaalta myös liian innokas opiskelija, joka ei tiedosta oman osaamisensa rajoja eikä raportoi tekemisistään ohjaajalle, tai ei pysy opiskelijan roolissa, on haaste opiskelijaohjaajalle.

"Se on varmaan aika niinku opiskelijakohtasta myöskin, että monille tulee asiat ihan luonnostaan ja toiset tarvii sitä enempi tukea." (Vastaja 1)

"...jos ei niihin kauheesti kiinnosta se opiskelu...sit se on yleensä pintapuolisempaa eikä ehkä [ohjaaja] ittekkää sitä anna samalla tavalla..." (Vastaja 3)

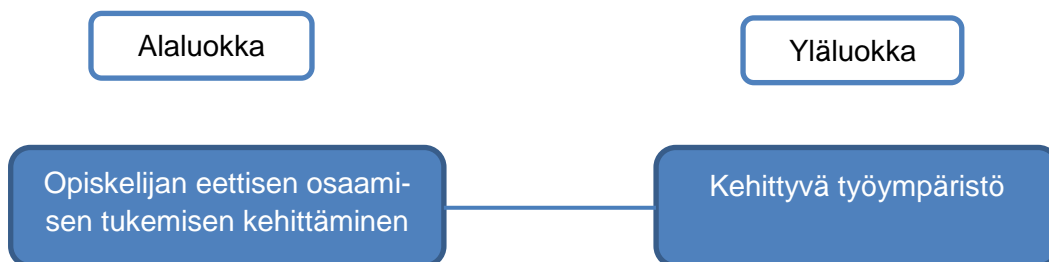
"...yliosaaava opiskelija...se yhteistyö on niinku, on semmonen puutteellinen sil taval, että liian paljon hän yrittää niinku tehdä ja olla liian valmis..." (Vastaja 5)

"...ohjaajan täytyy tietää, mitä opiskelija puuhaa...on tosi tärkeä kuitenkin, että on koko ajan se kommunikointi..." (Vastaja 4)

"...[opiskelija] ei tietyllä tavalla osaa olla siinä oma roolissaan...ihan vaan oppimassa..." (Vastaja 4)

5.4 Kättilöiden työvälineet ja vaikutusmahdollisuudet opiskelijan eettisen osaamisen tukemisessa

Kolmanneksi yläluokaksi muodostettiin "Kehittyvä työympäristö", joka sisältää vain yhden alaluokan "Opiskelijan eettisen osaamisen tukemisen kehittäminen" (Liite 5).

Kuvio 3. Kehittyvä työympäristö.

Kätilöt kokevat opiskelijoiden eettisen osaamisen tukemisen olevan hyvällä tasolla, mutta toisaalta näitä taitoja voi aina parantaa. Aiheeseen liittyvälle kirjalliseen materiaalille ei kätilöiden mukaan ole tarvetta, mutta opiskelijoiden tarpeista lähtevää lisäkoulutusta kaivataan. Ohjaajille ei juurikaan tarjota konkreettisia työvälineitä opiskelijan eettisen osaamisen tukemiseen. Kätilöiden kokemukset työvälineiden kehittämisen tarpeellisuudesta ovat ristiriitaisia; osa kokee, että niitä tulisi ehdottomasti kehittää, osa puolestaan ei koe tarvitsevansa konkreettisia työvälineitä. Kätilöt toivovat eettisen näkökulman huomioimista osastojen arjessa, esimerkiksi työnohjauksena tai keskusteluna osastokokouksissa. Oman asenteen ja innostuneisuuden koetaan mahdollistavan vaikuttamisen opiskelijaohjaukseen. Lisäksi opiskelijavastaavan kautta voidaan vaikuttaa opiskelijan ohjaukseen.

"...tietyl taval meil pitää olla ne valmiudet, koska me ollaan niinku kaikki ammatti-ihmisii..." (Vastaaja 4)

"...ku tehdään jotain asioita niin...mun mielest totanoinnii ihan niinku hyvin. Tai aina sitä voi varmaa parantaakki..." (Vastaaja 2)

"Mun mielest kauheesti ei [tarjota ohjaajille työvälineitä], mun mielest se ois semmonen asia, jota vois kehittää. Ehdottomasti." (Vastaaja 6)

"...tuntuu siltä, että materiaalia on nin paljon...kyl se [opiskelijan eettisen osaamisen tukeminen] on sellainen sisäänajettu juttu...en mä tiedä, lähtisinkä mä paperista etsimään jotain..." (Vastaaja 4)

"sellast [lisäkoulutusta], mikä lähtis niist opiskelijoist...se, mitä opiskelijat kokee haluavansa ja tarvitsevansa, ni sit siitä kerrotais meille." (Vastaaja 2)

"...kyl siihen [opiskelijaohjaukseen] pystyy, meil ainakin hyvinkin paljon vaikuttamaan. Paljon siit omast asenteesta ja innokkuudesta kii." (Vastaaja 6)

"Ja tietysti tavallista peruskeskustelua etiikasta, kun yleensäkin...koska kaikki semmoinen herättää ihmistä jollain tavalla ajattelemaan asioita." (Vastaja 4)

6 OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

Jotta opinnäytetyö voi olla eettisesti hyväksyttävä ja luotettava, sen tulee noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu rehellisyys, yleinen huolellisuus ja ehdoton tarkkuus jokaisessa opinnäytetyön vaiheessa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6-7.) Opinnäytetyön luotettavuutta on arvioitu koko prosessin ajan. Opinnäytetyössä käytetty lähdemateriaali on peräisin luotettavista lähteistä ja tietokannoista ja se on kirjattu asianmukaisella tavalla käyttäen lähdemerkintöjä ja lähdeviitteitä. (Hirsjärvi ym. 2008, 332.) Opinnäytetyö on tehty Turun Ammattikorkeakoulun kirjallisen työn ohjeiden mukaisesti. Plagioinnin ehkäisemiseksi kaikki Turun Ammattikorkeakoulun opinnäytetyöt tarkastetaan Urkundissa.

Opinnäytetyön luotettavuuden takaamiseksi käytetty lähdemateriaali on valittu kriittisesti. Lähteiksi on pyritty valitsemaan mahdollisimman tuoreita ja ajantasaisia julkaisuja. Myös lähteiden alkuperään on kiinnitetty huomiota; artikkelit on valittu laadukkaista hoitotieteen julkaisuista. Monipuolisuuden takaamiseksi opinnäytetyössä on käytetty sekä suomen- että englanninkielisiä lähteitä. (Hirsjärvi ym. 2008, 109-110.) Haasteena oli lähdemateriaalin vähyys, sillä opinnäytetyön aihe on suppea ja sitä on aiemmin tutkittu vähän. Tämän takia käytetyn lähdemateriaalin laatuun on kiinnitetty erityistä huomiota.

Haastattelutilannetta edeltävästi lähetetyn saatekirjeen (Liite 2) tarkoituksena oli lisätä opinnäytetyöemme luotettavuutta mahdollistamalla haastateltavien tutustumisen tutkimusaiheeseen ennen haastattelutilannetta. Saatekirjeellä haluttiin myös saada monipuolisemmin esiin koko osaston mielipide tutkimusaiheesta. Haastattelutilanteessa kävi kuitenkin ilmi, että saatekirje ei ollut tavoittanut kaikkia haastateltavia ja sen tarkoitus jäi toteutumatta. Tutkimuksen luotettavuutta heikentääkin se, että haastateltavat eivät välttämättä edustaneet koko osastoa vaan toivat esille lähinnä omia mielipiteitään. Toisaalta haastateltavien henkilökohtaisempi mielipide aiheesta on saattanut tuoda esiin rehellisempiä ajatuksia kuin koko osastoa edustava näkökulma olisi ehkä tuonut.

Opinnäytetyön teemahaastattelurunko laadittiin aiheen kannalta merkittävästä näkökulmasta ja siten, että se vastaa tutkimuskysymyksiin (Paunonen & Vehviläinen-Julkunen, 1998, 217). Teemahaastattelurunko jätettiin kuitenkin siltä osin väljäksi, että se mahdollisti haastateltavien omien näkemysten esiintulon. Teemahaastattelurunko osoittautui hyvin laadituksi, sillä sen avulla keskustelu pysyi aiheessa ja kaikkiin tutkimuskysymyksiin saatiin vastauksia.

Aineiston keräämiseksi jouduttiin pitämään kaksi ryhmähaastattelua suunnitellun yhden sijaan riittävän kattavan aineiston saamiseksi. Kummassakin haastattelussa ryhmädynamiikka oli hieman erilainen: ensimmäisessä haastattelussa oli useampi osallistuja, kun taas toisessa haastattelussa oli vain kaksi osallistujaa. Käytännössä toinen haastattelu oli parihaastattelu, mikä on saattanut vaikuttaa vastaustuloksiin luotettavuutta heikentävästi, sillä parihaastattelun ilmapiiiri ei ole välttämättä yhtä vapautunut ja luonteva kuin ryhmähaastattelun (Hirsjärvi ym. 2008, 205). Kuitenkin teemahaastattelurunko mahdollisti haastattelujen yhtenäisen kulun.

Ryhmähaastatteluissa keskustelun pitäminen aiheessa jäi kahden haastattelijan vastuulle ja tässä onnistuttiin suhteellisen hyvin haastattelijoiden kokemattomuudesta huolimatta. Lisäksi hyvässä ryhmähaastattelussa on otettava huomioon, että kommentit ja puheenvuorot jakaantuvat tasaisesti haastateltavien kesken, ja ettei haastattelijat johdattele tilannetta liikaa (Hirsjärvi ym. 2008, 205-206; Hirsjärvi & Hurme 2011, 61-63). Molemmissa haastattelutilanteissa kaikki haastateltavat osallistuivat keskusteluun tasapuolisesti, ja johdattelua pyrittiin välttämään.

Opinnäytetyön luotettavuutta lisää koko aineiston sanatarkka litterointi, joka on suoritettu heti aineistonkeruun jälkeen (Hirsjärvi & Hurme 2011, 185). Koko aineiston litterointi on myös edellytys tutkimusetiikan toteutumiselle (Leino-Kilpi 2009c, 369). Sisällönanalyysin haasteena on aineiston pelkistäminen niin, että se kuvaa luotettavasti tutkittavaa ilmiötä ja tutkijan tulisi osoittaa luotettavasti yhteys aineistonsa ja tulostensa välillä (Janhonen & Nikkonen 2003, 36). Tämän vuoksi analyysitaulukosta on tehty esimerkki havainnollistamaan pelkistettyjen ilmaisujen muodostumista (Liite 6).

Hoitotieteellistä tutkimusetiikkaa säätelevät erilaiset kansainväliset normit ja julistukset, Suomessa tutkimusetiikan laadun turvaamiseksi vuonna 1991 perustettu terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta (ETENE), tutkimuseettinen neuvottelukunta sekä lainsäädäntö (Kuula 2011, 32-34; Leino-Kilpi 2009c, 362-363). Opinnäytetyötä tehdessä eettisyys on otettu huomioon eri työvaiheissa. Haastateltavia tulee kohdella rehellisesti ja kunnioittavasti ja heiltä pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta. Lisäksi haastateltavia on etukäteen monipuolisesti informoitava tutkimuksesta ja heidän oikeuksistaan. Haastateltavien osallistumisen tulee olla vapaaehtoista ja heillä on oikeus keskeyttää tutkimus tai kieltäytyä siitä niin halutessaan. Haastateltaville on taattava anonymiteetti koko tutkimuksen ajan ja heillä on oikeus saada tietoa tutkimuksen tuloksista. (Leino-Kilpi 2009c, 367; Hirsjärvi ym. 2008, 25.)

Ennen haastattelutilannetta haastatteluun osallistuneilta kättilöiltä pyydettiin kirjallinen suostumus opinnäytetyöhön osallistumisesta. Tietoa opinnäytetyön tarkoituksesta ja etenemisestä annettiin sekä saatekirjeessä että suullisesti ennen haastattelua. Suullisen tiedonannon merkitys korostui, sillä saatekirje ei ollut tavoittanut kaikkia haastateltavia toivotulla tavalla. Oletettavasti haastateltavat kättilöt osallistuivat haastatteluun vapaaehtoisesti, sillä haastatteluun osallistumista voidaan pitää yhtenä heidän ammattinsa kehittämisen muotona (Leino-Kilpi 2009c, 368). Haastateltavat pysyivät anonymyineina koko tutkimuksen ajan, sillä heidän nimiään ei mainittu haastattelun aikana eikä opinnäytetyön raportissa. Myöskään yhteistyöorganisaation nimeä ei ole mainittu yhteisen sopimuksen mukaisesti.

Opinnäytetyö on raportoitu tarkasti ja totuudenmukaisesti. Raportoinnissa on otettu huomioon myös tutkimuksen mahdolliset puutteet. Tulokset on raportoitu asianmukaisesti eikä niitä ole kaunisteltu tai yleistetty kriittikittömästi. Opinnäytetyössä on pyritty välttämään haastattelijoiden omien mielipiteiden ja arvojen vaikutusta aineiston tulkintaan ja näin tutkimustuloksiin. (Leino-Kilpi 2009c, 369-370.) Valmis opinnäytetyö lähetettiin haastatteluun osallistuneihin yksiköihin. Lisäksi kaikki tutkimusaineisto tuhottiin asianmukaisesti opinnäytetyön valmistumisen jälkeen.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tutkimustulosten perusteella kättilöt kokevat omat ohjausvalmiutensa opiskelijan eettisen osaamisen tukemisessa olevan hyvällä tasolla. Jääskeläisen (2009) ja Kukkolan (2008) hoitoalan opiskelijaohjausta käsittelevissä Pro Gradu – tutkielmissa on myös saatu tuloksia, joiden mukaan opiskelijaohjaajat kokevat ohjaustaitonsa hyviksi ja riittäviksi, mutta kummassakaan tutkimuksessa ei ollut kiinnitetty erityistä huomiota opiskelijan eettisen osaamisen tukemiseen. Hyvistä ohjausvalmiuksista huolimatta kättilöt kuitenkin kokevat, että ohjaustaitojaan voi aina syventää.

Haastattelussa ilmeni, että eettistä osaamista pidetään pitkälti kättilön sisäänrakennettuna ominaisuutena, joka opintojen ja ohjattujen harjoittelujen myötä syvenee. Myös Auvisen (2004) ja Brunoun (2009) tutkimuksissa on todettu opiskelijan eettisen osaamisen kasvavan ohjatuissa harjoitteluissa. Eettinen osaaminen kulkee mukana jokapäiväisessä hoitotyössä ilman, että siihen kiinnitetään tietoisesti huomiota. Olisi kuitenkin tärkeää, että etiikan läsnäoloon hoitotyössä kiinnitettäisiin tietoisemmin huomiota, jotta mahdolliset kehittämiskohteet pystyttäisiin huomioimaan tarkemmin ja tällä tavoin myös tukemaan paremmin opiskelijan eettisen osaamisen kasvua.

Kättilöt pitävät työkokemusta ja itsevarmuutta tärkeänä lähtökohtana opiskelijan eettisen osaamisen tukemisessa. Samankaltaisia tuloksia on myös saatu esimerkiksi Grayn ja Smithin (2000) tutkimuksessa. Toisaalta tärkeäksi koetaan myös taito tunnistaa oman osaamisensa rajat ohjaajana. Monesti opiskelijaohjaajiksi päädytään hyvinkin pian valmistumisen jälkeen, jolloin ohjaajalla ei välttämättä ole vielä riittäviä valmiuksia tukea opiskelijan eettistä osaamista. Tämän vuoksi olisi tärkeää kehittää työvälineitä ja osaston toimintatapoja eettisestä näkökulmasta, jotta kokemattomamminkin ohjaajat pystyisivät tukemaan opiskelijan eettistä kasvua. Toinen vaihtoehto olisi, että opiskelijaohjaajiksi valikoituisi vain kokeneempia kättilöitä, mutta tämä ei ole käytännössä mahdollista

suurien opiskelijamäärien takia, eikä tarkoituksenmukaistakaan kättilön ammatillisen kehittymisen kannalta.

Haastattelun pohjalta tärkeimmiksi kehittämiskohteiksi nousivat ohjatun harjoittelun arviointikriteerien selkeyttäminen ja opiskelijan arvioinnin yhtenäistäminen. Samanlaisia toiveita on noussut esille myös Kukkolan (2008) ja Sipposen (2009) Pro Gradu –tutkielmissa. Tällä hetkellä arviointikriteerien ollessa liian abstrakteja ohjattujen harjoitteluiden arvioinneissa korostuu helposti opiskelijan persoona ja myös ohjaussuhteen laatu vaikuttaa arviointiin. Tämä saattaa asettaa opiskelijat epätasa-arvoiseen asemaan ja toisaalta vaikeuttaa ohjaajien arvioinnin tekoa. Jatkossa koulun olisikin tärkeää kiinnittää huomiota arviointikriteerien konkretisoimiseen, jotta ne saataisiin vastaamaan paremmin ohjatuissa harjoitteluissa tapahtuvia oppimistilanteita.

Haastattelussa ilmeni, että opiskelijaohjauksessa keskitytään helposti liikaa kädentaitojen ohjaamiseen ja tämä korostuu erityisesti kiireessä tai kokemattoman kättilön toimiessa ohjaajana. Oppiminen jää myös helposti pintapuoliseksi harjoittelujakson ollessa lyhyt ja tämän takia erityisesti opiskelijan eettisen osaamisen kasvu kärsii. Kädentaitojen ja eettisen osaamisen tukemisen ei pitäisi kilpailla keskenään, vaan molempia osaamisalueita tulisi pitää tasavertaisina opiskelijaohjauksessa.

Tutkimustulosten mukaan kättilöt haluavat olla mahdollisimman hyviä roolimalleja opiskelijoilleen. Kuitenkin roolimallina olemisessa on myös negatiivisia puolia, eikä kaikki toiminta osastoilla aina ole eettisesti korkeatasoista. Myös Hughes ja Fraser (2010) sekä Romppanen (2011) ovat päätyneet samanlaisiin tuloksiin omissa tutkimuksissaan. Mallioppiminen edellyttääkin opiskelijalta eettisen teoriapohjan hallintaa ja lisäksi korostaa opiskelijan oman kriittisen pohdinnan tärkeyttä.

Ohjatuissa harjoitteluissa opiskelijoille järjestetään aina useampi, kuin yksi ohjaaja ja joskus ohjaajina toimii myös muiden ammattiryhmien edustajia. Andrews ja Wallisin (1999) mukaan yhden ohjaajan ei ajatella omaavan kaikkia hyvän opiskelijaohjaajan piirteitä. Opiskelijan eettisen osaamisen kasvun kan-

nalta onkin tärkeää, että opiskelija näkee mahdollisimman monia työskentelymalleja. Usean ohjaajan ja muiden ammattiryhmien edustajien kanssa toimiminen koettiin haastattelussa rikkautena ja opiskelijan monipuolista oppimista edistävänä tekijänä. Tällä tavoin moniammatillisessa työyhteisössä toimiminen vahvistaa opiskelijan eettistä osaamista ja laajentaa näkökulmaa eettiselle pohdinnalle.

Tutkimustuloksista ilmeni, etteivät kättilöt juurikaan kaivanneet kirjallista materiaalia opiskelijan eettisen osaamisen tukemiseen vaan enemmänkin he kaipasivat muun muassa keskustelua, eettisten tilanteiden läpikäyntiä työyhteisössä sekä keskustelua kollegoiden kanssa. Tämän voidaan ajatella kuvaavan eettisen kasvun luonnetta, jota ei voi oppia yksinomaan kirjallisuudesta vaan se vaatii myös aina henkilökohtaista pohdintaa ja todellisia tilanteita. Osastoilla olisikin hyvä nostaa etiikka keskustelunaiheeksi arkipäiväisesti eikä vain silloin, kun kohdataan eettisesti haastavia tilanteita.

Opiskelijaohjaajat pohtivat ja huomioivat opiskelijaohjauksessaan paljon eettisen osaamisen näkökulmia. Haastattelutilanteesta sai vaikutelman, että eettinen pohdinta on enemmän ohjaajan luonteesta riippuva tekijä kuin lisäkoulutuksen tulos. Tätä ei kuitenkaan voida yleistää, sillä haastateltavien määrä ei ole tarpeeksi kattava.

Kättilöt kokivat erityisen hankalaksi negatiivisen palautteen antamisen opiskelijalle. Opiskelijaa tulisikin valmistella jo koulussa palautteen saamisen merkitykseen ja kasvattaa opiskelijaa rakentavan kritiikin vastaanottamiseen. Opiskelijan eettisen osaamisen kasvun kannalta on tärkeää, että hän oppisi pohtimaan omaa toimintaansa myös kriittiseltä näkökannalta. Kättilötyössä kohdataan nykyään entistä haastavampia eettisiä ristiriitatilanteita ja oman toiminnan arviointi sekä jatkuva kehittäminen korostuvat. Olisikin tärkeää myöntää ja tunnistaa, ettei kättilötyössä ja etiikan osaamisessa voi, eikä tarvitse, olla koskaan valmis vaan tärkeämpää on halu kehittää itseään ja oppia uutta.

Kaikenkaikkiaan kättilöt kokivat, että heillä on hyvät valmiudet opiskelijaohjaukseen ja asiaan kiinnitetään huomiota ohjauksessa. Monet käytännön seikat,

kuten kiire ja resurssien puute, saattavat kuitenkin heikentää eettisten näkökulmien huomiointia opiskelijaohjauksessa. Konkreettisempi lähestymistapa eettiseen osaamiseen ja sen kasvuun voisi tuoda aihetta käytännön tasolle ja herättää ajattelemaan uudesta näkökulmasta arjen työssä. Voidaankin ajatella, että osastoille voisi esimerkiksi nimetä vastuuhenkilön ylläpitämään eettistä osaamista, kuten millä tahansa muullakin hoitotyön vastuualueella. Huolestuttavaa onkin, että hoitoalalla nykyään vallitseva tuloslähtöinen ajattelutapa vähentää luultavammin eettisesti korkeatasoisen hoitotyön arvoa, vaikka kyseessä on hyvin inhimillinen ja ihmislähtöinen ala.

Opinnäytetyön aihe tuntui aluksi vaikealta ja abstraktilta. Työn edetessä aihe kuitenkin tuli helpommin ymmärrettäväksi ja erityisesti haastattelutilanteissa ilm tullut aiheen arkipäiväisyys yllätti. Etiikka kulkee mukana jokapäiväisessä kättilötyössä ja se myös mielletään tärkeäksi osaksi opiskelijaohjausta. Opinnäytetyötä tehdessä tekijöille heräsi paljon ajatuksia omasta roolistaan opiskelijana ja toisaalta myös tulevaisuudessa opiskelijaohjaajana toimimisesta. Opiskelijaohjaajan roolin haastavuus yllätti. Opiskelijana ei ole aikaisemmin ajatellut tai edes ymmärtänyt opiskelijaohjauksen monipuolisuutta.

Opinnäytetyön tekeminen opetti paljon tutkimusprosessin eri vaiheista. Prosessin aikana myös yhteistyötaidot ja oman työn kriittinen arviointi kehittyivät. Haastattelu oli kaikille opinnäytetyön tekijöille uusi tiedonkeruumenetelmä ja asetti työn tekemiselle omat haasteensa. Haasteista huolimatta opinnäytetyön tekemisessä onnistuttiin verrattain hyvin.

Opinnäytetyöstä saatuja tuloksia voidaan hyödyntää monellakin tavalla. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä alkukartoitusta INEC-hankkeeseen kättilöiden kokemuksista omista opiskelijaohjausvalmiuksistaan eettisen osaamisen tukemisessa. Kyseisen alkukartoituksen lisäksi opinnäytetyön tuloksien pohjalta tullaan rakentamaan INEC-hankkeeseen suunniteltua opiskelijaohjaajien lisäkoulutuksen pilottia. Opinnäytetyöstä saatuja tuloksia voidaan hyödyntää myös koulun ja työelämän yhteistyön kehittämisessä.

Opinnäytetyö kartoitti ainoastaan yhden sairaalan kätilöiden tämänhetkisiä kokemuksia opiskelijaohjausvalmiuksistaan eettisen osaamisen tukemisessa. Jatkossa olisikin mielekäästä tutkia asiaa valtakunnallisesti sekä verrata, onko tuloksissa alueellisia eroja ja miten koulun sekä sairaalan välinen opiskelijaohjaukseen liittyvä tiivis yhteistyö vaikuttaa tuloksiin. Lisäksi olisi kiinnostavaa tutkia lisäkoulutuksen merkitystä eettisen osaamisen tukemisen ohjausvalmiuden kehittymiseen sekä toisaalta tarkemmin tutkia persoonan vaikutusta eettisten näkökulmien huomiointiin. Olisi myös mielenkiintoista tutkia, miten työympäristö ja työyhteisö vaikuttavat yksittäisen kätilön tekemään päätöksentekoon eettisissä ongelmanratkaisutilanteissa sekä sitä, miten paljon esimerkiksi tulostavoitteellisuus, muiden työntekijöiden arvot ja asenteet sekä ryhmän paine vaikuttavat yksittäisen kätilön eettisten ongelmatilanteiden huomiointiin.

LÄHTEET

- Ahonen, P., Paltta, H. & Wiirilinn, U. 2010. Ohjatun harjoittelun arviointikriteerit. Erikoisosaaminen. Turun Ammattikorkeakoulu.
- Andrews, M. & Wallis, M. 1999. Mentorship in nursing: Literature review. *Journal of Advanced Nursing*. Vol. 29, No 1, 201-207.
- Auvinen, J., Suominen, T., Leino-Kilpi, H. & Helkama, K. 2004. The development of moral judgement during nursing education in Finland. *Nurse Education Today*. No. 24, 538-546.
- Boyd, K., Melia, K. & Thompson, I. 1996. Nursing ethics. 3. painos. The United States of America: Churchill Livingstone.
- Brunou, S. 2009. Sairaanhoidajaopiskelijoiden ohjattujen käytännön harjoittelujen aikana ilmenneet eettiset ongelmat. Akateeminen väitöskirja. Hoitotieteen laitos. Lääketieteellinen tiedekunta. Turun yliopiston julkaisuja. Turku: Turun yliopisto.
- Burns, N. & Grove, S. 2011. Understanding nursing research. Building an evidence-based practice. 5. edition. The United States of America: Saunders, an imprint of Elsevier Inc.
- Epstein, I. & Carlin, K. 2012. Ethical concerns in the student/preceptor relationship: A need for change. *Nurse Education Today*. No 32, 897-902.
- ETENE 2013. Aivot ja etiikka. Valtakunnallinen eettinen neuvottelukunta. Viitattu 18.9.2013. www.etene.fi > julkaisut ja muut aineistot > julkaisut > 2013.
- Gilmour, C., McIntyre, M., McLelland, G., Hall, H. & Miles, M. 2013. Exploring the impact of clinical placement models on undergraduate midwifery students. *Women and Birth*. Vol. 26, No. 1, 21-25.
- Gray, M. & Smith, L. 2000. The qualities of an effective mentor from the student nurse's perspective: findings from a longitudinal qualitative study. *Journal of Advanced Nursing*. Vol. 32, No 6, 1542-1549.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. 13-14., osin uudistettu painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Hopkins, M., Mead, D. & Wilson, C. 2011. Views of nurse mentors about their role. *Nursing Management*. Vol. 18, No 6, 18-23.
- Hughes, A. & Fraser, D. 2010. "There are guiding hands and there are controlling hands": Student midwives experience of mentorship in the UK. *Midwifery*. Vol. 27, 477-483.
- Huybrecht, S., Loeckx, W., Quaeyhaegens, Y., De Tobel, D. & Mistiaen, W. 2010. Mentoring in nursing education: Perceived characteristics of mentors and the consequences of mentorship. *Nurse Education Today*. Vol. 31, 274-278.
- Increasing Ethical Competence in Midwifery Education and Practice/INEC 2013. Lifelong Learning Programme Application Form.
- Janhonen, S. & Nikkonen, M. 2003. Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. 2. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.

Jääskeläinen, L. 2009. Sairaanhoidaja opiskelijan käytännön harjoittelun ohjaajana. Pro Gradu – tutkielma. Hoitotieteen laitos. Tampere: Tampereen yliopisto.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: WSOYpro Oy.

Kukkola, E. 2008. Sairaanhoidajan opiskelijaohjaustaidot sekä ohjaajakoulutuksen tarve ja hyöty hoitotyön ohjatun harjoittelun oppimisympäristössä. Pro Gradu –tutkielma. Hoitotieteen laitos. Turku: Turun yliopisto.

Kuula, A. 2011. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Jyväskylä: Bookwell Oy

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Leino-Kilpi, H. 2009a. Etiikka kättilötyössä. Teoksessa Leino-Kilpi, H. & Välimäki, M. Etiikka hoitotyössä, 5. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.

Leino-Kilpi, H. 2009b. Hoitotyön etiikan perusta. Teoksessa Leino-Kilpi, H. & Välimäki, M. Etiikka hoitotyössä, 5. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.

Leino-Kilpi, H. 2009c. Hoitotyöntekijä ja tutkimusetiikka. Teoksessa Leino-Kilpi, H. & Välimäki, M. Etiikka hoitotyössä, 5. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.

Leppänen, M. 2011. PBL-opetussuunnitelmalla opiskelevan sairaanhoidajaopiskelijan eettinen osaaminen ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa. Ammatillisesti suuntaunut kasvatustieteen lisensiaatintutkimus. Kasvatustieteiden yksikkö. Tampere: Tampereen yliopisto.

McKenna, L., Boyle, M., Brown, T., Williams, B., Molloy, A., Lewis, B. & Molloy, L. 2011. Levels of empathy in undergraduate midwifery students: An Australian cross-sectional study. Women and Birth. Vol. 24, No. 2, 80-84.

Meretoja, R., Häggman-Laitila, A., Lankinen, i., Sillanpää, K., Rekola, L. & Eriksson, E. 2006. Lähiohjaaja sairaanhoidajaopiskelijoiden ohjatussa harjoittelussa. Tutkiva hoitotyö. Vol. 4, No 2, 10-16.

Mykrä, T. 2007. Työpaikkaohjaaja oppimisen edistäjänä - opiskelijan ohjaaminen ja arviointi työpaikalla. Vammalan kirjapaino Oy. Vammala.

Opetusministeriö 2006. Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopinnot. Viitattu 12.4.2013 <http://www.minedu.fi/OPM/> > Julkaisut > Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopinnot.

Paunonen, M. & Vehviläinen-Julkunen, K. 1998. Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Juva: WSOY.

Repo, A. 2009. Etiikan teoriaa. Teoksessa Leino-Kilpi, H. & Välimäki, M. Etiikka hoitotyössä. 5. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.

Romppanen, M. 2011. Hoitotyön opiskelijoiden merkitykselliset hoitamisen kokemukset ja niistä oppiminen kliinisessä oppimisympäristössä. Hoitotieteen laitos. Terveystieteiden tiedekunta. Itä-Suomen yliopiston julkaisuja. Kuopio: Itä-Suomen yliopisto.

Sipponen, M. 2009. Opiskelijaohjaus äitiys- ja lastenneuvolassa lähiohjaajien näkökulmasta. Pro Gradu –tutkielma. Hoitotieteen laitos. Tampere: Tampereen yliopisto.

Suomen Kättilöliitto ry 2009. Kättilön määritelmä. Viitattu 16.1.2013 <http://www.suomenkatiloliitto.fi/> > Kättilön työ > Kättilön määritelmä.

Suomen kättilöliitto 2004. Tiedolla, taidolla ja tunteella – Kättilötyön eettiset ohjeet. Viitattu 12.4.2013 <http://www.suomenkatiloliitto.fi/> > Kättilön työ > Tiedolla, taidolla ja tunteella – Kättilötyön eettiset ohjeet.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 6. uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsittelyminen Suomessa. Viitattu 9.4.2013. Saatavissa myös: http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_verkkoversio040413.pdf.pdf#overlay-context=fi/ohjeet-ja-julkaisu .

Valvira 2013. Ammattioikeudet. Viitattu 16.1.2013 <http://www.valvira.fi/> > Luvat > Ammattioikeudet.

Välimäki, M. 2009. Hoitotyön etiikan perusta. Teoksessa Leino-Kilpi, H. & Välimäki, M. Etiikka hoitotyössä, 5. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.

Wilkes, Z. 2006. The student-mentor relationship: Review of the literature. Nursing Standard. Vol. 20, No 37, 42-47.

Turun AMK, Terveysala, Hoitotyön ko., Kätilötyön sv.
 Kätilöiden kokemuksia opiskelijaohjausvalmiuksistaan eettisen osaamisen tukemisessa
 Nina Hopiavuori, Laura Louhi & Anna Vasiljev, 2013.

Hakupolku

Päivämäärä	Tietokanta	Hakusanat	Rajaukset	Osumien määrä	Valittu	Valitut tutkimukset
2.4.2013	Elsevier ScienceDirect	Ethics AND mentoring	Lehti: Nurse Education Today nursing, Rajaukset: student + student nurse+2005-	3	1	Huybrecht, S., Loeckx, W., Quaeysaegens, Y., De Tobel, D. & Mistiaen, W. 2010. Mentoring in nursing education: Perceived characteristics of mentors and the consequences of mentorship
16.1.2013	Cinahl	mentorship AND nursing	Lehti: Journal of Advanced nursing	33	1	Andrews, M. & Wallis, M. 1999. Mentorship in nursing: Literature Review.
2.4.2013	Elsevier ScienceDirect	student	Lehti: Women and Birth Rajaukset: midwife + midwifery student + midwifery education	30	2	McKenna, L., Boyle, M., Brown, T., Williams, B., Molloy, A., Lewis, B. & Molloy, L. 2011. Levels of empathy in undergraduate midwifery students: An Australian cross-sectional study Gilmour, C., McIntyre, M., McLelland, G., Hall, H. & Miles, M. 2013. Exploring the impact of clinical placement models on undergraduate midwifery students
16.1.2013	Cinahl	nursing AND mentoring	Lehti: Journal of Advanced Nursing Rajaukset: Full Text 2000-2013	23	1	Gray, M. & Smith, L. 2000. The qualities of an effective mentor from the student nurse's perspective: findings from a longitudinal qualitative study.
16.4.2013	Ovid-Tietokannat	student-mentor	Full Text 2006-2013	12	1	Wilkes, Z. 2006. The student-mentor relationship: Review of the literature. Nursing Standard.

Turun AMK, Terveysala, Hoitotyön ko., Kätilötyön sv.
 Kätilöiden kokemuksia opiskelijaohjausvalmiuksistaan eettisen osaamisen tukemisessa
 Nina Hopiavuori, Laura Louhi & Anna Vasiljev, 2013.

2.4.2013	Elsevier ScienceDirect	mentorship	Lehti: Midwifery	26	1	Hughes, A. & Fraser, D. 2010. 'There are guiding hands and there are controlling hands': Student midwives experience of mentorship in the UK.
30.8.2013	Medic	opiskelija-ohjaus	2006-2013	3	1	Sipponen, M. 2009. Opiskelijaohjaus äitiys- ja lastenneuvolassa lähiohjaajien näkökulmasta.
30.8.2013	Medic	käytännön harjoittelu AND sairaanhoitaja	2006-2013	15	1	Jääskeläinen, L. 2009. Sairaanhoitaja opiskelijan käytännön harjoittelun ohjaajana.

Turun AMK, Terveysala, Hoitotyön ko., Kätilötyön sv.
Kätilöiden kokemuksia opiskelijaohjausvalmiuksistaan eettisen osaamisen tukemisessa
Nina Hopiavuori, Laura Louhi & Anna Vasiljev, 2013.

Saatekirje

Turun Ammattikorkeakoulu

Hyvä vastaaja,

Olemme kätilöopiskelijoita Turun ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä, jonka tarkoituksena on tutkia yliopistollisen sairaalan kätilöiden kokemuksia opiskelijaohjausvalmiuksistaan eettisen osaamisen tukemisessa. Opinnäytetyömme toteutetaan osana kolmivuotista Increasing Ethical Competence in Midwifery Education and Practice – projektia (INEC). Projektia hallinnoi Turun ammattikorkeakoulu.

Opinnäytetyömme tiedonkeruu tapahtuu ryhmähaastattelulla, johon osallistuu 1-2 kätilöä eri osastoilta. Haastattelu kestää noin tunnin ja se toteutetaan yhteyshenkilöemme myöhemmin osoittamassa paikassa yliopistollisen sairaalan tiloissa. Aikataulusyistä toivoisimme haastattelun ajankohdaksi loppukevättä/alkusyksyä 2013.

Haastatteluun osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Haastattelu tullaan tallentamaan ääninauhalle haastateltavien luvalla. Nauha puretaan kirjalliseen muotoon. Ääninauha ja siitä syntynyt kirjallinen materiaali tuhotaan asianmukaisella tavalla. Nimiä, osastoja tai muita haastateltavien tunnistetietoja ei tule ilmi missään opinnäytetyömme prosessin vaiheessa. Olemme saaneet opinnäytetyöllemme tutkimusluvan.

Ryhmähaastattelua edeltävästi toivoisimme, että keskustelisitte hieman opiskelijan eettisen osaamisen tukemisesta osastollanne, jotta haastattelutilanteessa saisimme mahdollisimman laajan kuvan kokemuksistanne. Opinnäytetyömme aiheeseen liittyen ei ole oikeita tai väärä vastauksia. Jokainen kommentti on työmme kannalta erityisen tärkeä ja auttaa kartoittamaan tämänhetkisen opiskelijaohjauksen tilaa ja kehittämään sitä tulevaisuudessa entistä paremmaksi. Opinnäytetyömme valmistuu joulukuussa 2013. Valmis raportti on luettavissa sähköisessä muodossa Turun ammattikorkeakoulun kirjaston Theseus-tietokannassa joulukuussa 2013.

Ystävällisin terveisin,

kätilöopiskelijat Nina Hopiavuori, Laura Louhi ja Anna Vasiljev

Nina Hopiavuori
040 xxxxxxx
nina.hopiavuori@students.turkuamk.fi

Laura Louhi
050 xxxxxxx
laura.louhi@student.turkuamk.fi

Anna Vasiljev
050 xxxxxxx
anna.vasiljev@students.turkuamk.fi

Projektipäällikkö, ohjaava opettaja
Mari Berglund, TtM, kätilö
050 xxxxxxx
mari.berglund@turkuamk.fi

Turun AMK, Terveysala, Hoitotyön ko., Kätilötyön sv.
Kätilöiden kokemuksia opiskelijaohjausvalmiuksistaan eettisen osaamisen tukemisessa
Nina Hopiavuori, Laura Louhi & Anna Vasiljev, 2013.

Suostumuslomake

Opinnäytetyössämme tutkimme yliopistollisen sairaalan kätilöiden kokemuksia opiskelijaohjausvalmiuksistaan eettisen osaamisen tukemisessa. Opinnäytetyömme on osa Increasing Ethical Competence in Midwifery Education and Practice – projektia (INEC), jonka tavoitteena on lisätä eettistä osaamista kätilötyön koulutuksessa ja harjoitteluissa, sekä kehittää eettisen osaamisen täydennyskoulutusta ja opiskelijaohjaustaitoja ammatissa toimiville kätilöille.

Tutkimus toteutetaan ryhmähaastatteluna. Haastattelu nauhoitetaan ja nauhoitettu materiaali puhtaaksikirjoitetaan. Opinnäytetyön valmistuttua haastattelu-materiaali tuhotaan asianmukaisella tavalla. Haastateltavien anonymiteetti säilytetään koko opinnäytetyön prosessin ajan ja haastattelutilanteen vaitiolovelvollisuus sitoo myös haastateltavia. Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja osallistumisen voi keskeyttää milloin tahansa.

Yhteistyöstä kiittäen,

Nina Hopiavuori, Laura Louhi & Anna Vasiljev

Haastatteluani saa käyttää osana tutkimusta

Allekirjoitus ja nimenselvennys

Paikka ja aika

© Nina Hopiavuori, Laura Louhi & Anna Vasiljev

Turun AMK, Terveysala, Hoitotyön ko., Kätilötyön sv.
Kätilöiden kokemuksia opiskelijaohjausvalmiuksistaan eettisen osaamisen tukemisessa
Nina Hopiavuori, Laura Louhi & Anna Vasiljev, 2013.

Teemahaastattelurunko

Taustatiedot

- Miltä osastoilta olette ja kauanko olette työskennelleet siellä?
- Kuinka paljon olette osallistuneet opiskelijaohjaukseen?
- Oletteko saaneet lisäkoulutusta opiskelijaohjaukseen? Jos olet, niin minkälaista ja milloin?

Käytetyt käsitteet

- Miten ymmärrätte eettisen osaamisen käsitteenä?
- Mitä koette opiskelijaohjausvalmiuden tarkoittavan?

Vahvuuksia ja haasteita

- Kuinka paljon eettiseen tukemiseen kiinnitetään huomiota opiskelijaohjauksessa?
- Miten tuette opiskelijoita eettisessä päätöksenteossa?
- Millä tavoin opiskelijat oppivat eettisesti korkeatasoista hoitotyötä ohjatussa harjoittelussa teidän mielestänne?
- Koetteko olevanne ammatillisia roolimalleja opiskelijoille?
- Koetteko tunnistavanne opiskelijoiden eettisen kasvun ohjatun harjoittelun aikana?
- Mitä positiivisia piirteitä osastoillanne on opiskelijan eettisen osaamisen kannalta?
- Mitä positiivisia piirteitä hyvällä opiskelijaohjaajalla on opiskelijan eettisen osaamisen tukemisessa? Mitä teillä itsellänne on?
- Koetteko opiskelijan eettisen osaamisen tukemisen haastavaksi? Millä tavalla?

Vaikutusmahdollisuudet ja työvälineet

- Millaisiksi koette vaikutusmahdollisuutenne osaston opiskelijaohjauksessa?
- Tarjoaako osasto työvälineitä opiskelijan eettisen osaamisen tukemiseen? Minkälaisia?
- Koetteko tarvitsevanne lisäkoulutusta eettisen osaamisen tukemiseen? Minkälaista sen pitäisi olla?
- Koetteko tarvitsevanne työvälineitä eettisen osaamisen tukemiseen? Millaisia?
- Mitä apua uskotte työvälineistä olevan?

© Nina Hopiavuori, Laura Louhi & Anna Vasiljev

Turun AMK, Terveysala, Hoitotyön ko., Kätilötyön sv.
 Kätilöiden kokemuksia opiskelijaohjausvalmiuksistaan eettisen osaamisen tukemisessa
 Nina Hopiavuori, Laura Louhi & Anna Vasiljev, 2013.

Analyysitaulukko

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
Raskaampia potilastapauksia käsitellään yhdessä kollegoiden kanssa keskustelemalla.	Kollegiaalisuus	Voimavarat opiskelijaohjauksessa
Yhteistyö kätilöiden välillä opiskelijaohjauksessa		
Osastoilla on myös kokeneempia kollegoita, joilta voi pyytää apua.		
Helppo kysyä muiden mielipiteitä ohjaukseen liittyvissä asioissa		
Kollegoiden keskinäinen yhteistyö		
Keskustelu työntekijöiden välillä työvälineenä		
Pyrkii tekemään työnsä keskittyneesti.	Oppimista tukevat ohjaajan ominaisuudet	
Pyrkii olemaan hyvä roolimalli.		
Itsevarmuus		
Taito tunnistaa oman osaamisen rajat.		
Osaa opettaa.		
Osaa perustella opiskelijalle toimintansa.		
Hyvä ammatillinen osaaminen		
Hyvät sosiaaliset taidot		
Positiivinen tapa ilmaista asioita		
Positiivinen suhtautuminen omaan vartaloon		
Herkkyys intymiteettiasioissa		
Opiskelijan ohjaaminen omalla tyyllillä		
Positiivinen asenne opiskelijaa kohtaan		
Työtä tehdään omalla persoonalla		
Kyseenalaistamisen salliminen		
Opiskelijakoordinaattori tukena hankalissa tapauksissa	Opiskelijaohjausta edistävät asiat työyhteisölähtöisesti.	
Hoitoyhteisön avoimuus.		
Osaston yhteiset linjaukset opiskelijaohjauksesta		
Eettiset ohjeet ja normit opiskelijaohjauksen lähtökohtana		
Opiskelijalla useampi ohjaaja	Opiskelijan oppimista edistävät asiat	
Opiskelijalla ohjaajat, joilla eri määrä työkokemusta		
Mallioppiminen voimakasta		
Vaihtelevat potilasaineistot		
Opiskelijaohjaajina myös muiden ammattiryhmien edustajia		
Opiskelijan oma pohdinta etiikasta		

Turun AMK, Terveysala, Hoitotyön ko., Kättilötyön sv.
 Kättilöiden kokemuksia opiskelijaohjausvalmiuksistaan eettisen osaamisen tukemisessa
 Nina Hopiavuori, Laura Louhi & Anna Vasiljev, 2013.

Oppiminen havainnoimalla	Opiskelijan eettisen osaamisen tukemisen keinot	Voimavarat opiskelijaohjauksessa
Valmistellaan opiskelija hoitotilanteisiin myös eettiseltä näkökannalta.		
Opiskelijan mukanaolo eettisesti haastavien tilanteiden pohdinnassa		
Haastetaan opiskelija tuomaan esiin omaa eettistä ajatteluaan.		
Perehdytyskansio työvälineenä		
Potilastilanteisiin palaaminen jälkeenpäin		
Kannustetaan opiskelijaa tuomaan esille eettistä pohdintaansa		
Tilan antaminen opiskelijalle		
Opiskelijan tukeminen		
Opiskelijan rohkaiseminen kyseenalaistamaan ja kysymään		
Ohjaajan väsymys	Oppimista hankaloittavat ohjaajan ominaisuudet	Opiskelijaohjauksen haasteet
Huonot päivät		
Vaikeus asettua opiskelijaohjaajan rooliin		
Vaikeus ottaa negatiiviset asiat esille opiskelijan kanssa		
Ohjaajan kokemattomuus		
Omia vahvuuksia opiskelijaohjaajana on vaikea arvioida itse		
Epätietoisuus opiskelijan arvioinnista ja tavoitteiden asettamisesta	Opiskelijaohjausta hankaloittavat asiat työyhteisölähtöisesti	Opiskelijaohjauksen haasteet
Opiskelija huomiointi kiireessä		
Mallioppiminen voimakasta		
Lyhyellä harjoittelujaksolla oppiminen jää pinta-puoliseksi.		
Suuret opiskelijamäärät		
Ohjauksessa keskitytään helposti liikaa käden-taitoihin.		
Huono henkilökemia opiskelijaohjaajan ja opiskelijan välillä	Opiskelijaohjausta hankaloittavat asiat opiskelijälähtöisesti	Kehittyvä työympäristö
Opiskelijoiden erilaiset tarpeet		
Opiskelijoiden erilaiset persoonat		
Opiskelijan heikot eettisen osaamisen valmiudet		
Opiskelijan huono asenne oppimista kohtaan.		
Liian innokas, yliosaava opiskelija		
Kommunikoinnin puute.		
Opiskelija ei pysy opiskelijan roolissa.		
Eettisen osaamisen taitoja voi aina parantaa.	Opiskelijan eettisen osaamisen tukemisen kehittäminen	Kehittyvä työympäristö
Eettisen osaamisen tukeminen on hyvällä tasolla.		
Pienimuotoista tarvetta eettiselle keskustelulle osastolla		
Kaivataan opiskeliioiden tarpeista lähtevää lisä-		

Turun AMK, Terveysala, Hoitotyön ko., Kätilötyön sv.
 Kätilöiden kokemuksia opiskelijaohjausvalmiuksistaan eettisen osaamisen tukemisessa
 Nina Hopiavuori, Laura Louhi & Anna Vasiljev, 2013.

koulutusta.	Opiskelijan eettisen osaamisen tukemisen kehittäminen	Kehittyvä työympäristö
Ohjaajille ei juurikaan tarjota työvälineitä.		
Oma asenne ja innokkuus mahdollistavat vaikuttamisen opiskelijaohjaukseen.		
Vaikutusmahdollisuus opiskelijavastaavan kautta		
Ei tarvetta kirjalliselle materiaalille.		
Toivotaan työnohjausta.		
Toivotaan, että osastokokouksissa keskusteltaisiin myös eettisistä näkökulmista.		

Turun AMK, Terveysala, Hoitotyön ko., Kätilötyön sv.

Kätilöiden kokemuksia opiskelijaohjausvalmiuksistaan eettisen osaamisen tukemisessa

Nina Hopiavuori, Laura Louhi & Anna Vasiljev, 2013.

Esimerkki alaluokan ”Opiskelijan eettisen osaamisen tukemisen keinot” muodostumisesta.

Suora lainaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
”kerrotaan mitä tehdään, ni sit just et miten tehdään ja miten huomioidaa äiti sitten siinä tilanteessa, ku lääkiril viedään tutkittavaks ja ku tehdään jotain asioita.”	Valmistellaan opiskelija hoitotilanteisiin myös eettiseltä näkökannalta.	Opiskelijan eettisen osaamisen tukemisen keinot.	Voimavarat opiskelijaohjauksessa
”etukätee, ennen ku mennään huoneeseen ni hän voi antaa mallin, et mä voisin täs tilantees...”			
”hankalampii keissei ku käydään läpi ja näin, ni totanoinii, nii se keskustelu on, on semmonen niinku, hyvin, hyvin tärkeä niinku siin et niinkun sillon ku keskustellaan jollain työryhmällä, esimerkiksi ni opiskelijat on niinku mukana siin”	Opiskelijan mukanaolo eettisesti haastavien tilanteiden pohdinnassa		
”tietyl taval haastetaa sitä opiskelijaa sillai ystävällisesti, et totanoinii kysymäl ihan, et mitä sä tekisit tai miten sä koet et tämä niinkun, täsä kohtaa pitäis tehdä tai miten tää pitäis sun mielest hoitaa”	Haastetaan opiskelija tuomaan esiin omaa eettistä ajatteluaan.		
”perehdytyskansio, mitä opiskelijat jossain vaihees käy läpi ja mielelläänkin ainakin alkujaksosta, totta kai sielläkin on, et mihin mejän toiminta pohjautuu.”	Perehdytyskansio työvälineenä		
”jos jotain jää epäselväks, et just esimerkiksi sit vois kysyy jälkeensä, et mitä sä haluisit tästä tai haluaisiks kommentoida tätä tai puhuu selväks tai jutella siit jälkeensä”	Potilastilanteisiin palaaminen jälkeensä		
”tietynlainen semmonen kannustaminen, kannustava ja tukeva, no se on varmaa sitä tilan antamista, mut se et sit opiskelija just itekki hoksais ehkä jotain juttuja..”	Kannustetaan opiskelijaa tuomaan esille eettistä pohdintaansa		
Kysymys: Hyvä opiskelijaohjaaja? ”Niin siis myöskin sitte antaa tilaa niinku näille erilaisille näkemyksille...”	Tilan antaminen opiskelijalle		

Turun AMK, Terveysala, Hoitotyön ko., Kätilötyön sv.

Kätilöiden kokemuksia opiskelijaohjausvalmiuksistaan eettisen osaamisen tukemisessa

Nina Hopiavuori, Laura Louhi & Anna Vasiljev, 2013.

"No edelliseen viitaten varmaan, olen samaa mieltä, et se tilan antaminen, sil on hirveen iso merkitys"			
"Et sillätavalla kuitenkin mukana kulkemista ja aina on joku ohjaaja mukana kunnes sit pystytään antaa enemmän vastuuta ja silti ollaan koko ajan taustatukena"	Opiskelijan tukeminen	Opiskelijan eettisen osaamisen tukemisen keinot	Voimavarat opiskelijaohjauksessa
"Hän ottaa sen siihen siipiensä suojaan vähän, että joo."			
"Antaa sitten ymmärtää, että, että saa kysyä ja pitää kysyä ja ja opiskelija sis rohkaistuu kysymään ja kyseenalaistamaan myöskin, ettei sen kätilön pidä siitä pahastua, jos tulee opiskelija ja kyseenalaistaa jonku homman siellä."	Opiskelijan rohkaiseminen kyseenalaistamaan ja kysymään		